

Filozofia – wymagania edukacyjne

1. Wymagane od ucznia wiadomości i umiejętności na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym
2. Sposoby weryfikacji zdobytej wiedzy
3. Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych ocen śródrocznych i rocznych
4. Warunki i tryb uzyskania oceny wyższej niż przewidywana ocena roczna
5. Dostosowanie wymagań dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Opracował mgr Dawid Grudziński

1. Wymagane od ucznia wiadomości i umiejętności na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym

	Zakres podstawowy	Zakres ponadpodstawowy
Pojęcie filozofii.	<p style="text-align: center;">Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. przedstawia etymologię słowa filozofia; 2. wymienia i charakteryzuje ważniejsze dyscypliny filozofii: metafizyka (ontologia), epistemologia, etyka, filozofia przyrody, antropologia filozoficzna, teologia filozoficzna, filozofia piękna i sztuki (estetyka), filozofia polityki; 3. objaśnia arystotelesowski podział filozofii na filozofię teoretyczną, praktyczną i pojetyczną; 4. określa rolę logiki jako narzędzia nauki i filozofii; 5. wskazuje istotne cechy pytań filozoficznych: ogólność (abstrakcyjność), racjonalność, zorientowanie na to, co ostateczne lub najbardziej podstawowe 	<p style="text-align: center;">Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. korzysta z różnorodnych źródeł wiedzy poszukując odpowiedzi nt. źródła pochodzenia refleksji filozoficznej; 2. szczegółowo opisuje poszczególne dziedziny filozofii oraz podaje przykładowych filozofów; 3. zajmuje stanowisko nt. arystotelesowskiego podziału filozofii; 4. wyjaśnia na czym polega logika rozumiana filozoficznie; 5. wyjaśnia zaciekawienie się, filozoficzne „dlaczego?”; 6. wyjaśnia dzisiejsze rozumienie terminu „filozofia” w wielu kontekstach życia

	Zakres podstawowy	Zakres ponadpodstawowy
Pierwsze pytanie filozoficzne: Co stanowi archē świata?	<p style="text-align: center;">Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. rozróżnia znaczenia słowa archē; 2. kojarzy imiona jońskich filozofów przyrody (Tales, 	<p style="text-align: center;">Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. odnosi rozważania na temat archē do współczesnych zagadnień; 2. krytycznie analizuje rozważania

	<p>Anaksymander, Anaksymenes) z przyjętymi przez nich zasadami (woda, bezkres, powietrze);</p> <p>3. dostrzega w metodzie jońskich filozofów przyrody załączek empirycznej metody naukowej: obserwacja zjawisk przyrodniczych oraz wysuwanie hipotez wyjaśniających te zjawiska.</p>	<p>poszczególnych filozofów jońskich, zajmując wobec ich poglądów własne stanowisko;</p> <p>3. tłumaczy model powstawania teorii naukowych;</p> <p>4. przedstawia koncepcję czterech żywiołów jako pierwszą próbę rozwiązania naukowego i filozoficznego problemu elementarności;</p>
--	--	---

	Zakres podstawowy	Zakres ponadpodstawowy
Pierwsze spory filozoficzne.	<p>Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. formułuje definicję zasady 2. podaje czym były zasady dla poszczególnych filozofii 3. podaje definicję substancji wg Arystotelesa 4. potrafi wskazać o co prowadzili spory pierwsi filozofowie i jak narodziła się filozofia 5. dyskutuję nt. zmienności/niezmienności rzeczywistości 	<p>Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. analizuje pytanie „czy istnieje jedna zasada, czy wiele zasad rzeczywistości?” oraz w jego kontekście rekonstruuje spór między monizmem (np. Tales) a pluralizmem (np. Empedokles); 2. wskazuje na wybranym przykładzie na obecność poglądów filozofów starożytnych w filozofii nowożytnej lub współczesnej (np. heglizm lub filozofia procesu jako odmiana wariabilizmu)

	Zakres podstawowy	Zakres ponadpodstawowy
Atomizm grecki (filozofia Leucypa i Demokryta) jako paradygmat	<p>Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. definiuje czym był atomizm według Demokryta 2. tłumaczy pojęcie paradygmatu oraz 	<p>Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. formułuje własną odpowiedź na pytanie „czy istnieją przedmioty proste (niepodzielne)?” oraz w

<p>ontologii naturalistycznej.</p>	<p>ontologii naturalistycznej</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. porównuje oraz charakteryzuje dualizm z materializmem 4. wyjaśnia na czym polegał spór dotyczący podzielności przedmiotów 5. porównuje budowę świata do budowy atomu 	<p>jego kontekście objaśnia stanowisko atomizmu i argumenty na jego rzecz;</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. podaje przykłady wyjaśniania wybranych zjawisk w świecie w odwołaniu do procesów składania i rozkładania konfiguracji składników prostszych; 3. przedstawia w zarysie historię poszukiwania w nauce nowożytnej i współczesnej najmniejszych cząstek materii.
------------------------------------	---	---

	Zakres podstawowy	Zakres ponadpodstawowy
<p>Filozofia Sokratesa jako początki filozofii człowieka i etyki</p>	<p>Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. charakteryzuje filozofię Sokratesa w kontekście jego życia i postawy moralnej; 2. definiuje terminy: psychē, aretē, daimonion jako kluczowe terminy filozofii Sokratesa; 3. dyskutuje na temat „dlaczego ludzie postępują źle?” 	<p>Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. objaśnia koncepcję uprawiania filozofii poprzez autorefleksję lub samoświadomość (hasło „poznaj samego siebie”); 2. przedstawiając tezę intelektualizmu etycznego oraz argumenty za i przeciw niemu

	Zakres podstawowy	Zakres ponadpodstawowy
<p>Filozofia Platona jako paradygmat metafizyki antynaturalistycznej.</p>	<p>Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wyjaśnia platońską teorię idei jako niematerialnych, niezmiennych i wiecznych wzorców dla zmiennych i czasowych rzeczy fizycznych; 	<p>Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. stosuje teorię idei do wybranego sporu filozoficznego (np. sporu o to, czym są lub jak istnieją liczby); 2. krytycznie rekonstruuje platoński

	<ol style="list-style-type: none"> 2. objaśnia platońską teorię poznania, definiując termin anamneza; 3. przedstawia podstawowe poglądy Platona 	<p>argument na rzecz nieśmiertelności duszy z jej podobieństwa do wiecznych idei (Fedon, 78 d – 80 b);</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. porównuje platońską i biblijną koncepcję początku świata: Timajos (28 b – 30 c) a Biblia (Rdz 1, 1 – 2, 3).
	Zakres podstawowy	Zakres ponadpodstawowy
Filozofia i kultura europejska jako „przypisy do Platona”.	<p style="text-align: center;">Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. przedstawia oraz interpretuje wielkie alegorie Platona (jedna do wyboru): „drugie żeglowanie (wyprawa)” i „słońce” (Fedon, 98 c – 100 b), „jaskinia” (Państwo, 514 a – 517 a), „skrzydlaty zaprzęg” (Fajdros, 246 a–b, 253 d–e), „pierścień Gygesa” (Państwo, 358 e – 361 d); 2. wyjaśnia pojęcie miłości platonicznej; 	<p style="text-align: center;">Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. objaśnia sens potoczny i sens źródłowy (Uczta, 209 e – 212 c) 2. wyjaśnia sens potoczny i sensy filozoficzne terminu idealizm; 3. wskazuje na wybranym przykładzie na obecność platonizmu w późniejszych epokach (np. w teologicznej myśli średniowiecznej,
	Zakres podstawowy	Zakres ponadpodstawowy
Filozofia Arystotelesa jako próba pogodzenia dotychczasowych opozycji filozoficznych.	<p style="text-align: center;">Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. przedstawia wybrane poglądy Arystotelesa 2. przedstawia teorię materii i formy jako próbę pogodzenia materializmu (naturalizmu) i platonizmu (antynaturalizmu); 3. próbuje odpowiedzieć na pytanie „kim jest człowiek?” oraz w jego kontekście wyjaśnia koncepcję 	<p style="text-align: center;">Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. objaśnia teorię możliwości i aktu jako próbę pogodzenia wariabilizmu i statyzmu; 2. ilustruje na wybranych przykładach koncepcję cnoty jako trwałej dyspozycji do zachowania właściwej miary; 3. omawia jedno z innych

	<p>człowieka jako jedności ciała i duszy;</p> <p>4. koncepcja prawdy, koncepcja eudaimonii jako celu ludzkiego życia, koncepcja przyjaźni, typologia i ocena ustrojów politycznych).</p>	<p>ponadczasowych osiągnięć filozofii Arystotelesa (do wyboru: klasyczna</p>
--	--	--

	Zakres podstawowy	Zakres ponadpodstawowy
<p>Epikureizm i stoicyzm jako dwa paradygmaty etyki.</p>	<p>Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. porównuje stoicyzm z epikureizmem 2. rozpatruje wybrane problemy etyczne 3. rozróżnia opisową oraz oceniającą naturę słowa „dobry” 4. podaje różnicę między moralnością a etyką 	<p>Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. porównuje epikurejski hedonizm i stoicki perfekcjonizm jako załączki (odpowiednio) konsekwencjalizmu i deontologizmu; 2. rekonstruuje spór o kryterium moralnej oceny czynu: skutki dokonanego czynu (np. osiągnięcie stanu braku cierpienia i lęku) vs. wewnętrzna charakterystyka czynu (np. stan harmonii z rozumną naturą); 3. podaje przykłady obecności wątków epikurejskich i stoickich w literaturze polskiej.

	Zakres podstawowy	Zakres ponadpodstawowy
<p>Tropy sceptyczne jako ponadczasowe</p>	<p>Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wyjaśnia na wybranych przykładach, na czym polega 	<p>Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. identyfikuje na wybranych przykładach regres, błędne koło

wyzwanie dla epistemologii	względność spostrzeżeń; 2. rozważa problem, czy jest możliwe usunięcie niezgodności poglądów między ludźmi;	oraz arbitralność w uzasadnieniu; 2. analizuje pytanie „czy osiągnięcie wiedzy jest możliwe?” oraz w jego kontekście rekonstruuje epistemologiczny spór między dogmatyzmem a sceptycyzmem
----------------------------	--	--

	Zakres podstawowy	Zakres ponadpodstawowy
Początki filozoficznej teologii.	Uczeń: 1. podaje różnicę między teologią a filozofią 2. przedstawia główne starożytne koncepcje absolutu (Boga): demiurg oraz idea dobra (Platon), nieporuszony poruszyciel (Arystoteles), rozumna natura świata (stoicyzm), prajednia (Plotyn);	Uczeń: 1. wyjaśnia wpływ filozofii starożytnej na formowanie się teologii i filozofii chrześcijańskiej; 2. rekonstruuje filozoficzno-duchowe poszukiwania św. Augustyna: manicheizm, sceptycyzm, neoplatonizm, chrześcijaństwo

	Zakres podstawowy	Zakres ponadpodstawowy
Początki estetyki.	Uczeń: 1. objaśnia dominujące w starożytności pojęcia sztuki (jako umiejętności wytwarzania czegoś według reguł) i porównuje je z wybranym (nowożytnym lub współczesnym) pojęciem sztuki; 2. przedstawia różne definicje piękna	Uczeń: 1. dyskutuje na temat „co stanowi kryterium piękna?” i w jego kontekście przedstawia Wielką Teorię pitagorejczyków (proporcja jako kryterium piękna) 2. przedstawia różne koncepcje piękna w infrastrukturze i literaturze

2. Co podlega ocenianiu?

- znajomość treści nauczania, w tym: pojęć filozoficznych, przedstawicieli określonych poglądów i szkół filozoficznych, a także ich dorobku i wpływu na filozofię i kulturę,
- aktywna postawa ucznia: udział w dyskusjach i pracach grupowych,
- zaangażowanie w przedmiot – samodzielne stawianie pytań i szukanie rozwiązań problemów filozoficznych,
- kreatywność i samodzielność podczas wykonywania prac indywidualnych i analizy materiałów źródłowych.

3. Formy oceniania

- testy (sprawdziany, kartkówki)
- odpowiedzi ustne,
- referaty w formie prezentacji w PowerPoint
- prace domowe,
- analiza źródeł różnego typu,
- krytyczna analiza tekstu filozoficznego,
- aktywność i praca na zajęciach;

4. Kryteria wystawiania ocen śródrocznych i rocznych

4.1 Kryteria ogólne na ocenę pozytywną

- frekwencja min. 50%
- minimum 3 oceny na semestr
- średnia ocen powyżej 1,7

4.2 Kryteria szczegółowe

Ocena celująca

Uczeń:

- ma średnią ocen powyżej 5,0
- w sposób swobodny używa pojęć i terminów filozoficznych,

- samodzielnie prezentuje poznane kierunki i koncepcje filozoficzne,
- samodzielnie i krytycznie podejmuje problemy filozoficzne i analizuje tekst źródłowy,
- prezentuje własne stanowisko w poznanych zagadnieniach filozoficznych,
- nie popełnia błędów logicznych,
- wykorzystuje materiał wykraczający poza treści programowe,
- potrafi prezentować i uzasadniać własne stanowisko,
- formułuje dojrzałe wnioski,
- wykazuje bardzo duże zainteresowanie problematyką filozoficzną,
- jest bardzo aktywny i zaangażowany w przedmiot w toku lekcji,
- uczestniczy w pozaszkolnych konkursach i olimpiadach.

Ocena bardzo dobra

Uczeń:

- ma średnią ocen w przedziale 4,6-5,0
- zna i stosuje poznane terminy i pojęcia filozoficzne,
- rozpoznaje poszczególne koncepcje i szkoły filozoficzne,
- nie popełnia błędów logicznych,
- umiejętnie interpretuje teksty źródłowe,
- wykazuje zainteresowanie problematyką filozoficzną,
- samodzielnie zestawia i ukazuje sprzeczne racje
- stawia pytania do tekstów źródłowych,
- samodzielnie odtwarza argumentację zawartą w tekstach filozoficznych,
- jest aktywny i zaangażowany w przedmiot w toku lekcji.

Ocena dobra

Uczeń:

- ma średnią ocen w przedziale 3,7-4,49
 - stawia pytania do tekstów źródłowych,
 - samodzielnie odtwarza argumentację zawartą w tekstach filozoficznych,
- posiada niewielkie braki w nauczanych treściach,

- posługuje się pojęciami i terminami filozoficznymi,
- odwołuje się do poznanych koncepcji filozoficznych,
- prezentuje wiadomości prawidłowo powiązane ze sobą,
- wykazuje zainteresowanie problematyką filozoficzną,
- jest aktywny i zaangażowany w tok lekcji.

Ocena dostateczna

Uczeń:

- ma średnią ocen w przedziale 2,7 – 3,69
- zna podstawowe terminy i pojęcia filozoficzne,
- fragmentarycznie opanował omawiany materiał,
- rozpoznaje kierunki filozoficzne na podstawie tekstu źródłowego,
- stawia samodzielnie pytania do tekstu,
- zabiera głos w dyskusjach,
- radzi sobie w sposób umiarkowany z należną interpretacją tekstów źródłowych,
- korzysta z pomocy w celu wyrównania braków w wiedzy i umiejętnościach z filozofii,
- wykazuje umiarkowane zaangażowanie w przedmiot.

Ocena dopuszczająca

Uczeń:

- ma średnią ocen w przedziale 1,7 – 2,69
- zna podstawowe pojęcia i terminy filozoficzne,
- wykazuje brak podstawowej umiejętności kojarzenia związków pomiędzy faktami i wyjaśniania zjawisk,
- formułuje powierzchowne wnioski i płytkie oceny,
- z pomocą nauczyciela potrafi odtworzyć główną tezę zawartą w tekście źródłowym,
- formułuje powierzchowne wnioski i płytkie oceny,
- operuje językiem prostym, często unikającym specjalistycznego nazewnictwa,
- z pomocą nauczyciela poprawnie wykonuje zadania,
- rzadko jest zainteresowany pomocą w celu uzupełnienia braków,
- nie angażuje się w przedmiot,

- nie zabiera głosu w dyskusjach.

Ocena niedostateczna

Uczeń:

- nie zna elementarnych terminów i pojęć filozoficznych,
- posiada duże braki w wiadomościach i umiejętnościach,
- nie potrafi samodzielnie postawić pytania do tekstu źródłowego,
- nie podejmuje własnej refleksji,
- nie angażuje się w przedmiot,
- na lekcjach przyjmuje postawę bierną i nie wykazuje chęci do nauki,
- nie spełnia kryteriów wymagań na ocenę dopuszczającą,
- bardzo często jest nieprzygotowany do zajęć (brak zadania domowego, brak podręcznika)
- nie przejawia chęci poprawy ocen
- ma średnią ocen poniżej 1,69

Średnia ocen nie jest ostatecznym wyznacznikiem oceny semestralnej/końcowej. Pod uwagę brane są także:

- frekwencja ucznia
- aktywność ucznia na zajęciach
- zaangażowanie ucznia w naukę przedmiotu
- zaświadczenie z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej dotyczące dostosowań edukacyjnych dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych wynikające z zaburzeń takich jak dysleksja, dysgrafia, dysortografia, autyzm, oraz innych.

5. Procentowa skala oceniania testów

Ocena	wartość procentowa
Niedostateczna	0 – 29%
Dopuszczająca	30 - 49%
Dostateczna	50 – 69%

Dobra	70 – 85%
Bardzo dobra	86 – 99%
Celująca	100%

6. Poprawianie oceny

Każdy uczeń może poprawić ocenę w terminie uzgodnionym z nauczycielem. Uczniowie, którzy nie pisali: testu, sprawdzianu, analizy tekstu filozoficznego lub innej formy pracy pisemnej w pierwszym terminie, przystępują do niego na najbliższych zajęciach lub wraz z uczniami poprawiającymi otrzymane wcześniej oceny.

7. Nieprzygotowanie do lekcji

Uczeń w ciągu semestru ma prawo zgłosić nieprzygotowanie do zajęć lub brak pracy domowej. Prawo to przysługuje raz w semestrze. Zgłoszenie nieprzygotowania nie zwalnia jednak ucznia z aktywnego udziału w bieżących zajęciach.

8. Warunki i tryb otrzymania oceny wyższej niż przewidywana. Średnia ważona.

Ocena z filozofii jest wystawiana na podstawie **średniej ważonej**. Sprawdziany mają wagę 3, kartkówki wagę 2, odpowiedź ustna wagę 2, referaty wagę 4, praca domowa wagę 1, analiza tekstu wagę 3, udział w dyskusji wagę 2, aktywność wagę 1.

Aby uzyskać wyższą ocenę należy poprawić po konsultacji z nauczycielem oceny tak, aby średnia ważona z danego semestru była w przedziale:

Ocena śródroczna/roczna	Średnia ocen
Celujący	powyżej 5,0
Bardzo dobry	4,5 – 5,0
Dobry	3,7 – 4,49
Dostateczny	2,7 – 3,69
Dopuszczający	1,7 – 2,69
Niedostateczny	poniżej 1,69

9. Dostosowanie norm i metod pracy do możliwości uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

9.1 Uczniowie posiadający pisemną opinię poradni psychologiczno–pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się oraz uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie nauczania indywidualnego są oceniani z uwzględnieniem zaleceń poradni.

9.3 Nauczyciel dostosowuje wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia posiadającego opinię PPP o specyficznych trudnościach w uczeniu się.

9.3 W stosunku do wszystkich uczniów posiadających dysfunkcję zastosowane zostaną zasady wzmacniania poczucie własnej wartości, bezpieczeństwa, motywowania do pracy i docenianie małych sukcesów. Obniżenie wymagań nie może zejść poniżej podstawy programowej.